

CÁCH TIẾP CẬN GIÁO DỤC ĐA VĂN HÓA TRONG MÔI TRƯỜNG ĐẠI HỌC: NHỮNG LỢI ÍCH VÀ THÁCH THỨC

Võ Thị Tuyết Như

Ủy ban nhân dân phường Cô Giang, Quận 1, Thành phố Hồ Chí Minh

Email: Tuyetnhu16092k@gmail.com

Lê Huy Quyền

Khoa Truyền thông số, Trường Đại học Gia Định

Email: quyenlh@giadinh.edu.vn

Tóm tắt: Bài viết phân tích cách tiếp cận giáo dục đa văn hóa trong môi trường đại học, làm rõ các tác động của mô hình này đối với sinh viên và giảng viên. Mặc dù mang lại nhiều lợi ích, việc triển khai giáo dục đa văn hóa trong các trường đại học cũng gặp phải không ít thách thức, đặc biệt là về sự khác biệt ngôn ngữ và văn hóa. Bài viết chỉ ra rằng, để giáo dục đa văn hóa phát huy hiệu quả, các trường cần tạo ra một môi trường học tập bao dung và linh hoạt, đồng thời nâng cao nhận thức cộng đồng học thuật về sự đa dạng văn hóa. Các giải pháp và chiến lược tổng quát sẽ góp phần giải quyết các vấn đề này và xây dựng một môi trường học tập toàn diện, bền vững.

Từ khóa: Giáo dục đa văn hóa, thách thức, giải pháp, môi trường học tập, hội nhập

APPROACHING MULTICULTURAL EDUCATION IN THE UNIVERSITY ENVIRONMENT: BENEFITS AND CHALLENGES

Vo Thi Tuyet Nhu

People's Committee of Co Giang Ward, District 1, Ho Chi Minh City

Email: Tuyetnhu16092k@gmail.com

Le Huy Quyen

Faculty of Digital Communication, Gia Dinh University

Email: quyenlh@giadinh.edu.vn

Abstract: This article explores the approach of multicultural education in higher education environments, highlighting its positive impacts and the challenges faced in its implementation. Despite its benefits, multicultural education faces challenges related to language and cultural differences. The article emphasizes the need for universities to create an inclusive and flexible learning environment while raising awareness of cultural diversity within the academic community. General solutions and strategies are proposed to address these issues and build a comprehensive and sustainable learning space.

Keywords: Multicultural education, challenges, solutions, learning environment, integration

Nhận bài: 15/02/2025

Phản biện: 20/03/2025

Duyệt đăng: 23/03/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và sự gia tăng giao lưu văn hóa, giáo dục đa văn hóa (GDĐVH) đã trở thành một yếu tố quan trọng trong môi trường học thuật, đặc biệt là trong các trường đại học. GDĐVH không chỉ giúp sinh viên hiểu và tôn trọng sự đa dạng văn hóa mà còn góp phần xây dựng một môi trường học tập mở, sáng tạo và bao dung.

Tuy nhiên, việc triển khai GDĐVH trong môi trường đại học không phải là điều dễ dàng. Các trường đại học phải đối mặt với nhiều thách thức, đặc biệt là sự khác biệt về ngôn ngữ, quan điểm văn hóa, và phương pháp giảng dạy không phù hợp với đa dạng sinh viên. Các nghiên cứu trước đây chỉ ra rằng sự thiếu thốn trong việc đào tạo giảng viên về GDĐVH và thiếu các chính sách hỗ trợ có thể cản trở sự phát triển của mô hình này trong các cơ sở giáo dục (Sleeter, 2017). Vì vậy, việc nghiên cứu và đề xuất các giải pháp để phát huy hiệu quả GDĐVH trong đại học là vô cùng cần thiết.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1 Cơ sở lý thuyết về giáo dục đa văn hóa

Cơ sở lý thuyết về GDĐVH có thể được xây dựng từ nhiều trường phái tư tưởng khác nhau, trong đó nổi bật là lý thuyết của James A. Banks, người đã định nghĩa GDĐVH như một phương pháp giáo dục nhằm công nhận và tôn trọng sự đa dạng văn hóa trong lớp học, đồng thời giúp sinh viên phát triển khả năng tư duy phản biện và nhận thức về sự bình đẳng và công bằng trong xã hội (Banks, 2015). Theo Banks, GDĐVH không chỉ là việc giảng dạy về các nền văn hóa khác nhau mà còn là quá trình tích hợp các yếu tố văn hóa này vào chương trình giảng dạy và các phương pháp học tập, từ đó giúp sinh viên hiểu và đánh giá được những vấn đề xã hội phức tạp mà họ sẽ phải đối mặt trong tương lai.

Một lý thuyết khác cũng có ảnh hưởng sâu rộng đến giáo dục đa văn hóa là lý thuyết hòa nhập của Gloria Ladson-Billings (1994). Theo bà, giáo dục đa văn hóa không chỉ là việc tạo ra một

môi trường học tập đa dạng, mà còn là việc đảm bảo rằng tất cả học sinh, bất kể nguồn gốc văn hóa nào, đều có cơ hội học tập và phát triển bình đẳng. Lý thuyết hòa nhập của Ladson-Billings đề xuất rằng, trong quá trình giảng dạy, giáo viên cần phải có sự hiểu biết sâu sắc về nền văn hóa của học sinh để có thể xây dựng các phương pháp học tập phù hợp, từ đó giúp họ phát huy tối đa tiềm năng của mình. Điều này đặc biệt quan trọng trong các trường đại học, nơi sinh viên đến từ nhiều nền văn hóa khác nhau.

Bên cạnh đó, lý thuyết “khả năng tương tác văn hóa” của Richard D. Lewis (2005) cũng đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển GDĐVH trong các trường đại học. Lý thuyết này nhấn mạnh rằng khả năng tương tác và giao tiếp giữa các nền văn hóa khác nhau là yếu tố then chốt trong việc xây dựng một môi trường học tập đa văn hóa. Trong các lớp học đại học, sinh viên không chỉ học từ giáo viên mà còn học từ những trải nghiệm giao tiếp với bạn bè quốc tế, điều này giúp họ mở rộng tầm nhìn và hiểu biết về thế giới xung quanh.

Từ những cơ sở lý thuyết này, có thể thấy rằng giáo dục đa văn hóa không chỉ là một phương pháp giảng dạy mà còn là một chiến lược toàn diện nhằm phát triển năng lực cho sinh viên trong môi trường học tập đa dạng. Các lý thuyết này cung cấp nền tảng vững chắc để các trường đại học có thể xây dựng và áp dụng các mô hình giáo dục đa văn hóa hiệu quả, từ đó mang lại những giá trị bền vững cho cộng đồng học thuật.

2.2. Lợi ích của giáo dục đa văn hóa trong môi trường đại học

Thứ nhất, GDĐVH giúp sinh viên phát triển các kỹ năng xã hội và nâng cao nhận thức về sự đa dạng văn hóa. Khi học trong một môi trường đa văn hóa, sinh viên có cơ hội tiếp xúc và giao lưu với các bạn từ nhiều nền văn hóa khác nhau, qua đó mở rộng tầm nhìn và cải thiện khả năng giao tiếp. Điều này không chỉ giúp sinh viên hiểu rõ hơn về các nền văn hóa khác mà còn giúp họ học cách tôn trọng và làm việc hiệu quả với những người có quan điểm và phong cách sống khác biệt (Banks, 2015). Sự giao thoa văn hóa này đặc biệt quan trọng trong một thế giới ngày càng toàn cầu hóa, khi mà sự hiểu biết và kỹ năng làm việc trong môi trường đa văn hóa là một yêu cầu thiết yếu đối với sinh viên khi ra trường.

Thứ hai, GDĐVH góp phần phát triển tư duy phản biện và khả năng giải quyết vấn đề của sinh viên. Việc học trong một môi trường đa văn hóa tạo ra cơ hội để sinh viên tiếp xúc với nhiều quan điểm và cách tiếp cận vấn đề khác nhau. Theo

Gorski (2013), khi sinh viên được khuyến khích nhìn nhận vấn đề từ các góc độ khác nhau, họ sẽ phát triển khả năng tư duy phản biện, khả năng phân tích và đưa ra giải pháp sáng tạo. Điều này không chỉ giúp họ nâng cao năng lực học thuật mà còn chuẩn bị họ tốt hơn trong việc giải quyết những thách thức phức tạp mà họ sẽ gặp phải trong công việc và cuộc sống sau khi tốt nghiệp.

Thứ ba, GDĐVH thúc đẩy sự sáng tạo và đổi mới trong học tập. Các nghiên cứu chỉ ra rằng môi trường học tập đa văn hóa khuyến khích sinh viên chia sẻ ý tưởng và hợp tác với nhau. Điều này dẫn đến sự phát triển của những giải pháp sáng tạo và hiệu quả hơn trong học tập, nghiên cứu và trong các lĩnh vực nghề nghiệp khác (Banks, 2015). Sự đa dạng về quan điểm và kinh nghiệm sống của sinh viên tạo nên một không gian học tập phong phú, nơi các ý tưởng mới mẻ và đột phá được khuyến khích và phát triển.

Tóm lại, GDĐVH không chỉ mang lại những lợi ích thiết thực cho sinh viên trong việc phát triển kỹ năng xã hội và tư duy, mà còn góp phần xây dựng một môi trường học tập sáng tạo, bền vững. Những lợi ích này không chỉ giúp sinh viên hội nhập tốt hơn vào cộng đồng học thuật mà còn chuẩn bị cho họ những kỹ năng cần thiết để thành công trong môi trường làm việc toàn cầu.

2.3. Thách thức trong việc triển khai giáo dục đa văn hóa trong môi trường đại học

Thứ nhất, một trong những thách thức lớn nhất trong việc triển khai GDĐVH là sự khác biệt ngôn ngữ. Sinh viên đến từ các nền văn hóa khác nhau thường gặp khó khăn trong việc hiểu và giao tiếp với bạn bè và giảng viên, điều này có thể ảnh hưởng đến quá trình học tập của họ.

Thứ hai, sự khác biệt văn hóa cũng là một thách thức lớn khi triển khai GDĐVH. Mỗi nền văn hóa có những giá trị, quan niệm và phong cách học tập riêng biệt, và điều này có thể tạo ra sự xung đột hoặc hiểu lầm trong môi trường học thuật. Ví dụ, trong nhiều nền văn hóa phương Đông, sinh viên có xu hướng ít chủ động tham gia vào các cuộc thảo luận lớp học, trong khi đó, sinh viên phương Tây lại được khuyến khích chủ động đưa ra ý kiến và tranh luận. Sự khác biệt này có thể khiến việc xây dựng một môi trường học tập đa văn hóa trở nên khó khăn, nếu không có những chiến lược phù hợp để hòa nhập và khuyến khích sự tham gia của tất cả sinh viên (Ladson-Billings, 1994).

Thứ ba, thiếu nguồn lực và sự đào tạo đầy đủ cho giảng viên về GDĐVH cũng là một rào cản lớn. Theo nghiên cứu của Gorski (2013), nhiều giảng viên không có đủ kiến thức và kỹ năng

để áp dụng các phương pháp giảng dạy phù hợp trong môi trường đa văn hóa. Họ có thể thiếu hiểu biết về các nền văn hóa khác nhau hoặc không biết cách điều chỉnh phương pháp giảng dạy để phù hợp với nhu cầu của sinh viên đến từ nhiều nền tảng khác nhau.

Thứ tư, chính sách và hỗ trợ không đủ mạnh mẽ để thúc đẩy giáo dục đa văn hóa trong các trường đại học cũng là một thách thức đáng kể. Dù GDĐVH được coi là một yếu tố quan trọng trong giáo dục đại học, nhưng ở nhiều nơi, các chính sách hỗ trợ thực hiện giáo dục này còn yếu hoặc thiếu rõ ràng. Các trường đại học cần phải có các chính sách mạnh mẽ, chẳng hạn như chương trình đào tạo cho giảng viên, tạo ra các cơ hội giao lưu văn hóa cho sinh viên, và đảm bảo rằng tài nguyên học tập đáp ứng nhu cầu của một cộng đồng đa văn hóa.

2.4. Một số khuyến nghị giải pháp

Thứ nhất, để giải quyết thách thức về sự khác biệt ngôn ngữ, các trường đại học cần triển khai các chương trình hỗ trợ ngôn ngữ mạnh mẽ cho sinh viên quốc tế. Điều này bao gồm việc cung cấp các khóa học tiếng Anh chuyên sâu, tổ chức các lớp học hỗ trợ ngôn ngữ trong suốt quá trình học, cũng như tạo ra các nhóm học tập đồng đẳng, nơi sinh viên có thể giao lưu và giúp đỡ nhau trong việc cải thiện kỹ năng ngôn ngữ. Các trường cũng cần khuyến khích giảng viên sử dụng ngôn ngữ đơn giản, rõ ràng trong bài giảng và tạo ra môi trường thân thiện, giúp sinh viên tự tin hơn khi giao tiếp.

Thứ hai, để giải quyết sự khác biệt văn hóa trong môi trường học tập, các trường đại học cần phát triển các chương trình đào tạo về nhận thức và nhạy cảm văn hóa cho cả sinh viên và giảng viên. Điều này không chỉ giúp sinh viên hiểu và tôn trọng các nền văn hóa khác mà còn tạo cơ hội cho giảng viên phát triển phương pháp giảng dạy phù hợp với sự đa dạng văn hóa trong lớp học. Việc tổ chức các sự kiện giao lưu văn hóa, nơi sinh viên từ các nền văn hóa khác nhau có thể chia sẻ về truyền thống, phong tục và cách sống

của mình, cũng sẽ giúp tăng cường sự hiểu biết và giảm bớt các xung đột văn hóa trong lớp học.

Thứ ba, để khắc phục vấn đề thiếu đào tạo cho giảng viên về GDĐVH, các trường cần đầu tư vào việc đào tạo và phát triển chuyên môn cho đội ngũ giảng viên. Giảng viên cần được trang bị các kỹ năng cần thiết để giảng dạy hiệu quả trong môi trường đa văn hóa, bao gồm việc phát triển các phương pháp giảng dạy linh hoạt, dễ tiếp cận với sinh viên từ nhiều nền văn hóa khác nhau. Ngoài ra, việc tạo cơ hội cho giảng viên tham gia các hội thảo, khóa học về giáo dục đa văn hóa cũng sẽ giúp nâng cao năng lực giảng dạy của họ, từ đó nâng cao chất lượng giảng dạy trong môi trường đại học.

Thứ tư, để giải quyết vấn đề thiếu chính sách hỗ trợ trong việc triển khai GDĐVH, các trường đại học cần xây dựng các chính sách cụ thể và có tính bền vững để khuyến khích và thúc đẩy sự đa dạng văn hóa. Các trường nên tạo ra một hệ thống hỗ trợ toàn diện cho sinh viên quốc tế, bao gồm các chương trình hòa nhập văn hóa, dịch vụ tư vấn, và các hoạt động ngoại khóa để giúp sinh viên nhanh chóng hòa nhập vào môi trường học tập. Đồng thời, các trường cần có chính sách tuyển dụng giảng viên từ các nền văn hóa khác nhau để tạo ra một đội ngũ giảng viên đa dạng, phản ánh sự đa dạng của sinh viên trong trường.

III. KẾT LUẬN

GDĐVH đóng vai trò quan trọng trong môi trường đại học, giúp sinh viên phát triển kỹ năng xã hội, tư duy phản biện và khả năng hội nhập trong một thế giới đa dạng. Tuy nhiên, quá trình triển khai GDĐVH gặp phải một số thách thức, bao gồm sự khác biệt về ngôn ngữ và văn hóa, cũng như thiếu nguồn lực và chính sách hỗ trợ. Để vượt qua những khó khăn này, các trường đại học cần đầu tư vào đào tạo giảng viên, xây dựng môi trường học tập bao dung và phát triển các chương trình hỗ trợ sinh viên quốc tế. Với những giải pháp phù hợp, GDĐVH sẽ tạo ra một cộng đồng học thuật đa dạng và toàn diện, chuẩn bị cho sinh viên những kỹ năng cần thiết để thành công trong tương lai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Banks, J. A. (2015). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching (8th ed.)*. Pearson Education.
- Gorski, P. C. (2013). *The challenge of multicultural education: A paradigm for understanding (2nd ed.)*. Pearson Education.
- Ladson-Billings, G. (1994). *The dreamkeepers: Successful teachers of African American children*. Jossey-Bass.
- Lewis, R. D. (2005). *When cultures collide: Leading across cultures (3rd ed.)*. Nicholas Brealey Publishing.
- Sleeter, C. E. (2017). *Multicultural education as social activism*. Routledge.